

Megkésett tisztelet

RONALD REAGAN SZOBROT KAP BUDAPESTEN

Seres László

2005-07-29 13:00

Ha teret nem is, de mellszobrot kap a fővárosban az az amerikai elnök, aki egyszerre kényszerítette térdre a Szovjetuniót és az amerikai adókat. Most mindenki Reagant méltatja – pedig az MSZMP mellett az egykori demokratikus ellenzék sem rajongott érte.

A Fővárosi Közgyűlés döntött: egy évvel halála után Budapesten szobrot emelnek „a nagy kommunikátornak.” A javaslattal még az MDF állt elő tavaly júliusban, s azt most támogatta a Fidesz, az MSZP és az SZDSZ is. A szobor jellegéről, akárcsak pontos helyéről pályázattal döntenek majd (egyelőre a Városliget valószínű). „A hárommillió forintos költséget felerészben a fővárosi önkormányzat, felerészben Zwack Péter egykori amerikai nagykövet finanszírozza” – adta hírül az MTI.

Reagan, bronzból. Ismeretlen művész alkotása

Egyedül a MIÉP tiltakozott a döntés ellen: „Kívülről jövő utasítást hajtanak végre, akik ezt megszavazzák” – közölte Zsinka László fővárosi MIÉP-képviselő a döntés előtt. Szerintük ugyanis „Budapesten ne állítsanak amerikai és angol elnököknek (sic!) szobrot, amíg olyanok, mint Teleki Pál vagy Wass Albert szobra nem állhat.” A Csurka-párt egyébként sem tartja Reagant nagy formátumú politikusnak.

A döntésnek sovány visszhangja volt az Egyesült Államokban: az AP hírügynökség nyomán a Fox News és néhány, főként kisebb konzervatív oldal és blog adott rövid, korrekt hírt róla (és bekerült a Wikipedia internetes enciklopédiába).

A demokrata fórum tavaly azzal indokolta javaslatát, hogy „az Amerikai Egyesült Államok 40. elnöke két kormányzati ciklusban sokat tett azért, hogy Közép-Kelet-Európában egy új világrend jöjjön létre. Folyamatosan küzdött a szabadságjogokat korlátozó diktatúrák ellen.” Így az MDF mint konzervatív párt „elengedhetetlennek tartja, hogy a kommunista diktatúra elleni küzdelem és a modern konzervativizmus vezéralakja méltó emléket kapjon Magyarországon.”

Méltó emlék

Sasvári Szilárd fideszes képviselő egyenesen teret nevezett volna el Reaganról, s e célra egy másik amerikai elnökről, a Rooseveltről elnevezett budapesti teret nézte ki magának. Az ötlet gazdája azonban nem ő: Stephen A. O'Connor, a Budapest Business Journal kiadója és vezérigazgatója akarta tavaly Roosevel-et Reagan-re keresztelni, az ötletről azonban azóta lehátrált, lapja pedig [ma már nem is tartja ízléses ötletnek](#) az „elnökcserét.” Az Origo beszámolójából anno kiderült, utcát vagy teret amúgy is csak legalább 25 éve elhunyt személyről lehet elnevezni.

A volt elnök halála után Demszky Gábor előbb saját blogján, majd hivatalos nyilatkozatában is megerősítette: „A 20. század utolsó harmadának legnagyobb formátumú államférfije joggal nevezhető a második Churchillnek.”

A főpolgármester szerint „liberális gazdaságpolitikájával és a demokratikus Nyugat védelmét abszolút prioritásként kezelő külpolitikájával a nyolcvanas években ő alapozta meg az Egyesült Államok és a demokratikus értékek mai globális hegemóniáját. Ő hirdette meg elsőként a terrorizmus elleni megalkuvás nélküli harcot. (...) Elszánt antibolsevista és újrafegyverkezési külpolitikájának köszönhető a hidegháború megnyerése, a Szovjetunió felbomlása és Közép-Európa felszabadulása a közel fél évszázados szovjet megszállás alól.”

A 80-as években azonban a magyarországi demokratikus ellenzék (benne: Demszky Gábor) nem volt éppen oszlopos tagja a Reagan-fanclubnak. A szamizdat Beszélő, a Hírmondó szerzői markánsan antikommunista, de baloldali-demokratikus, és hol enyhén, hol erősen, de harmadikutas nézőpontból elemezték a szovjet-amerikai viszonyt. A kevés külpolitikai cikk a hidegháborút, a két szuperhatalom fegyverkezési versenyét, Gorbacsov reformjait leginkább abból a szempontból elemezte, hogy az mennyiben segíti az átalakulást, a kelet-európai emberi jogok kiterjesztését.

Például Nicaragua

1986-ban a magyar ellenzék részéről Demszky Gábor, **Eörsi István**, Könczöl Csaba, Konrád György, Petri György és Rajk László is aláírta azt a nemzetközi dokumentumot, amelyben „mint a Hidegháború keleti és nyugati ellenfelei tiltakozunk a Reagan-kormány növekvő Nicaragua elleni háborúja ellen” (a nyílt levél 1986 februárjában jelent meg a The New York Review of Books-ban, s azt a fenti magyartalan fordításban szeptemberben közölte az Égtájak között című alternatív-békepárti szamizdat lap).

Szeretet és antikommunizmus: Nancy és Ronald

Az Egyesült Államokat akkoriban sokan kritizálták azért, mert alig leplezetten támogatta az egyre diktatórikusabb, marxista-leninista irányba forduló sandinista kormány ellen harcoló kontrákat.

„Egységesen felemeljük szavunkat a Hidegháború ezen sötét fokozása ellen, s követeljük az USA fokozódó nicaraguai beavatkozásának azonnali beszüntetését” – írták a kelet-nyugati tiltakozók. A fő érv: „Erő alkalmazása a gyengébb nemzetek ellen (...) katasztrofális módon tápot ad a fegyverkezési versenynek.”

(Ennél is több magyar ellenzéki csatlakozott ahhoz az 1987. júniusi felhíváshoz, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy a Reagan-adminisztráció további, Chilének szóló hitelekkel hosszabbítsa meg az emberi jogokat lábbal tipró Pinochet-rezsim életét.)

Ami Nicaraguát illeti: csak a Nagy Jenő nevével fémjelzett Demokrata című szemle jelentette ki 1986/IX. számának szerkesztőségi cikkében: „a lapunk e számában Nicaraguáról közölt cikkekből világosan kirajzolódik (...), hogyan kerítik hatalmukba a kommunisták az egész társadalmat ebben a közép-amerikai országban. (...). A Demokrata elhatárolja magát ettől a (*fent idézett. S.L.*) nyilatkozattól, helyesli Reagan elnök közép-amerikai politikáját, és az ellenzék feladatának nem a kommunista diktatúrák mentését és népszerűsítését, hanem elszigetelését és leleplezését tekinti.”